

LOVCI NA GREDE

Povod je bio određeni namještaj za blagovaonicu koji gospodin Hall još nije imao pa mu je fonograf poslužio kao mamac.

Candiyú ga je vidio kroz otvorena vrata privremenog ureda *Biljne kompanije* u kojem je gospodin Hall manevrirao sa svojim fonografom.

Candiyú, kao uzorni domorodac, nije izrazio nikakvo čuđenje, zadovoljan što je zaustavio konja dijelom na zraci svjetlosti, zagledavši se na drugu stranu. Kada padne noć, pravi Englez u laganoj košulji i s bocom *whiskyja* nadomak ruke sto puta je oprezniji od bilo kojeg mestika, tako da gospodin Hall nije podigao pogled s valjka. Tako pobijeđen i osvojen, Candiyú je odlučio ostaviti konja pred vratima, na čiji prag je oslonio lakat.

– Dobra večer, gazda. Lijepa glazba!

– Da, lijepa. – odgovorio je gospodin Hall.

– Lijepa! – ponovio je: – Koliko buke!

– Da, puno buka. – potvrdio je gospodin Hall, koji je bez sumnje smatrao prikladnima primjedbe svojeg posjetitelja.

Candiyú je u međuvremenu nastavio:

– Jeste li puno platio, gazda?

– Platio... što?

– Ovo brbljalo... Momke koji pjevaju.

Nejasan i neizražajan pogled gospodina Halla se razbistrio. Ispoljio se trgovački računovođa.

– Oh, puno platio...! Hoće kupiti?

– Kad biste mi ga prodao... – odgovorio je reda radi Candiyú, unaprijed uvjeren u nemogućnost kupovine. Ali gospodin Hall ga je nastavio gledati čvrsto nepokolebljivo, dok je opna iz vijka poskočila od snage metalnih pokreta.

Candiyú je zatresao glavom, te se naizmjenice osmjehnuo stroju pa strojovođi.

– Prodati vam jeftino... Pedeset pesosa!

– Puno love! Nemam.

– Što imati, onda?

Čovjek se ponovno osmjehnuo ne rekavši ništa.

– Gdje živjeti? – nastavio je gospodin Hall, naočigled odlučan da se riješi svog gramofona.

– U luci.

– Ah, znam vas... vi se zvati Candiyú?

– Ja se zvati...

– Vi loviti grede?

– Ponekad; poneku gredicu bez vlasnika...

– Prodam za grede...! Tri prepiljene grede. Ja poslati kočija. Dogovoreno?

Candiyú se smijao.

– Nemam sada. A ovaj... stroj, je li jako zahtjevan?

– Nije; dugme tu i dugme tamo... Ja podučiti. Kada imati drvo?

– Čim poraste vodostaj... Sada bi trebala stići jedna. Koje drvo biste htio?

– Palisander. Dogovoreno?

– Hm...! To drvo gotovo nikada ne dopluta... Samo kada je jako visok vodostaj.

– Lijepo drvo! Sviđa ti se dobro drvo.

– A vi nositi dobar gramofon. Dogovoreno?

Trgovina se nastavila uz zvuk britanskih pjesama, urođenik je izbjegavao direktan put, a računovođa ga je svodio na uzak krug preciznosti. Nakraju, kada su popustili vrućina i *whisky*, engleski državljanin nije napravio loš posao mijenjajući strašan gramofon za nekoliko tuceta lijepih dasaka, dok je pak lovac na grede uložio nekoliko dana uobičajenog posla za iznos stroja čudesne buke.

Stoga, trgovina se i ostvarila na dugi rok.

Candiyú već trideset godina živi na obali Parane i ako je njegova jetra još uvijek u stanju išta izbaciti nakon posljednjeg napadaja groznice prošlog prosinca, trebao bi živjeti barem još nekoliko mjeseci. Dane provodi sjedeći sa šeširovom na svom ležaju od šiba. Samo su se njegove ruke, sivkaste kandže prošarane zelenkastim žilama koje su unedogled stršale iz zglobova kao da su prvotno bile stvorene za fotografiju, neprestano jednolično pomicala, drhteći poput očerupane papige.

Ali u ono vrijeme Candiyú je bio nešto drugo. Nekoć je imao časnu dužnost brige za plantažu banana i nešto manje pravednu dužnost lova na grede.

Obično, a pogotovo za vrijeme visokog vodostaja, doplivaju zalutale grede iz proizvodnje, one koje su se odvojile od splavi prilikom ukrcavanja ili one kojima je neki radnik sklon šali nožem prezeo konop kojim su bile privezane. Candiyú je posjedovao dalekozor i provodio je jutro nišaneći vodu sve dok bjelkasta linija grede, koja se isticala na vrhu Itacurubija, ne bi nagnala njegov kajak da krene u smjeru plijena. Iako je ugledao gredu na vrijeme, plovilo mu nije baš bilo osobito, ali veslo odvažnog čovjeka koje privlači ili odguruje površinom deset puta četrdeset vrijedi kao bilo koji tegljač.

...

Tamo u Castelhumovoj tvornici, ponad Puerto Felicidad, kiše su počele padati nakon šezdeset i pet dana potpune suše koja nije poštedjela ni jedan обруч kotača na kolicima za prijevoz drva. Stvarna imovina tvornice u ovom trenutku sastojala se od sedam tisuća greda (mnogo više od čitavog bogatstva). Ali budući da dvije tone greda, dok ne dođu u luku, ne teže ni dva skrupula s kutijom, Castelhum y Cía potegnuli su miljama da bi se namirili.

Iz Buenos Airesa stigla je naredba o trenutnoj mobilizaciji; nadzornik tvornice zatražio je da se pokrenu mazge i kolica za prijevoz drva; odgovorili su mu da će mu za novac koji pošalje prvom splavi isporučiti mazge, a nadzornik je uzvratio da će im po tim obećanim mazgama poslati prvu splav.

Nije bilo načina da se dogovore. Castelhum se uspeo do tvornice i ugledao je debla u logorištu nad kanjonom Ñacanguazúa.

– Koliko? – upitao je Castelhum nadzornika.

– Trideset i pet tisuća pesosa. – odgovorio mu je.

Toliko iznosi prijevoz greda preko Parane. A u to nije uračunata nestabilnost godišnjeg doba.

Na kiši koja je jednom vodenom niti stapala njegovu gumenu kabanicu s konjem, Castelhum je dugo promatrao uskovitlano korito. Zatim je pokretom ogrtača s kapuljačom pokazao na bujicu:

– Voda će prekriti vodopad? – upitao je prijatelja.

– Ako bude jako padalo, hoće.

– Do ovog trenutka čekao sam vaše naredbe.

– Dobro. – rekao je Castelhum: – Vjerujem da ćemo dobro proći. Slušajte me, Fernández, još danas popodne

privežite konop za sprud i počnite dopremati sve grede ovamo u kanjon. Korito je čisto, kako su mi rekli. Svako jutro spuštam se u Posadas i, kada se pojavi prvo nevrijeme, bacam drvo u korito. Shvaćate? Ovo je dobra kiša.

Nadzornik ga je gledao raširenih očiju.

– Konop će popustiti i na manje od tisuću greda.

– Znam, nema veze. I koštati će nas mnogo pesosa. Vratimo se pa ćemo nastaviti razgovor.

Fernández je slegnuo ramenima i zviždukom dozvao nadzorne radnike.

U drugom dijelu dana, bez kiše, ali natopljeni umrtvljenom vodom, radnici su na sprudu s jedne na drugu stranu obale rastezali grede povezane lancima, a kotrljanje drva započelo je još u logorištu. Castelhum se spustio u Posadas kroz poplavu koja je tekla sedam milja i koja se na izlazu iz Guayre noć prije uzdigla sedam metara.

Nakon velike suše dolaze velike kiše. U podne je započeo potop i puna pedeset i dva uzastopna sata planina je tutnjala od vode. Korito se od nasrnule bujice pretvorilo u praskavu lavinu crvene vode. Radnici, natopljeni do kostiju, u svojoj ispupčenoj mršavosti od prilijepljene odjeće za tijelo, bacali su grede u kanjon.

Svaki napor iznjedrilo bi jednoglasan srčani povik, a kada bi se golema greda drmusavo otkotrljala i uz prasak uronila u vodu, svi radnici ispustili bi trijumfalni zvižduk.

A nakon protraćenog napora u tekućem blatu, iščašenih motki, padova na leđa prouzrokovanih prolomom oblaka, uslijedila bi groznica.

Potop je, nakraju, naprasito završio. U iznenada nastaloj tišini, još uvijek se čulo praskanje kiše u obližnjoj šumi. Nešto tiše i nešto dublje odjekivao je Ñacanguazú.

Pokoja zalutala i lagana kap još bi kapnula iz iznemoglog neba. Vrijeme se i dalje oblačilo, bez i najmanjeg zamaha vjetra. Voda je isparavala, a tek što su se radnici odmorili nekoliko sati, ponovno je počela padati olovna, teška i od obilnosti bijela kiša. Posao je postajao sve hitniji, zarada je izrazito porasla, i sve dok je trajalo nevrijeme, radnici su vikali, bacali se i valjali po ledenoj vodi.

Na sprudu Ñacanguazúa plutajuća brana zaustavila je prva drva koja su doplivala, i onako svinuta i stenjava pružala je otpor još mnogobrojnim drvima; sve dok pod nesuzdrživim pritiskom greda koje su pristizale kao katalpultirane na konop, debelo uže nije popustilo.

...

Candiyú je motrio rijeku kroz svoj dalekozor, procijenivši da će trenutna plima, koja je dan ranije u San Ignaciju dosegla dva metra više, i između ostalog nosila njegov kajak, u okolici Posadasa prerasti u golemu poplavu. Drvo se započelo slijevati nizvodno, cedrovina ili nešto sitnije, a lovac je mudro čuvao snagu.

Te noći voda je porasla još metar, a sljedećeg popodneva Candiyú se iznenadio kad je na završecima svog dalekozora ugledao sprud, cijelu gomilu razvezanih greda koje su prekrile vrh Itacurubíja. Drvo bjelkaste poledine i savršeno suho.

Bilo je to njegovo mjesto. Uskočio je u svoj kajak i odveslao do lovišta.

Međutim za vrijeme plime na Alto Parani nailazi se na mnogo čega drugog prije nego što se stigne do odabrane grede. Čitavo drveće, naravno, istrgnuto s crnim korijenjem koje strši u zrak, nalik na hobotnicu. Mrtve krave i mazge u pratnji većeg broja utopljenih, upućanih ili strijelom u želudac probodenih divljih životinja.

Visoke nakupine mrava nagomilane na veliki korijen. Katkada i poneki tigar; diskretne vodene biljke i pjena, naravno, ne treba ni spominjati, riđovke.

Candiyú se više puta no što je to bilo potrebno izmaknuo, skrenuo, sudario se i prevrnuo kako bi stigao do svog plijena. Naposljetku ga je sustigao; jedan ubod oživio je punokrvnu žilu palisandera, a kada se oslonio na gredu mogao se s njom dio puta kretati nakoso. Ali grane i drveće u prolazu su je neprekidno trgale. Promijenio je način; plijen je povezao omčom i započeo je nijemu borbu bez predaje, ispuštajući u tišini dušu u svaki zaveslaj.

Greda nošena velikom plimom ima toliku snagu da se trojica premišljaju prije no što se odvaže suočiti s njom. Ali Candiyú je svom velikom junaštvu pripisao trideset godina pljačkanja na donjoj i gornjoj rijeci, a, uostalom, htio je postati vlasnik gramofona.

Noć koja je padala već je priskrbila nevolje njegovom potpunom zadovoljstvu. Rijeka je gotovo u tren oka ubrzala tok, ljepljiv poput ulja. S obje strane, neprestano su protjecale guste sjene. Neki utopljenik sudario se s kajakom; Candiyú se nagnuo i primijetio da su mu usta otvorena. Zatim su uslijedili nelagodni prolaznici, riđovke u napadu, one iste koje bi se za vrijeme plime verale uz kotač parobroda i ulazile u kabine.

Težak posao se nastavljao, drvo je podrhtavalo pod vodom, ali veslač se, usprkos svemu, vukao. Nakraju se predao; još je više zatvorio kut plovidbe i upregnuo posljednje snage da dosegne kraj riječnog korita Teyucuaréa koji je bio omeđen kudjeljama za nabijanje bačava. U roku od deset minuta, lovac na grede, čvrstih vratnih tetiva i prsnih poput kamena, učinio je nešto što nitko nikada više neće ponoviti da bi izašao iz korita za vrijeme

plime dok je teglio gredu. Kajak je napokon dosegnuo kopno, prevrnuo se baš u trenutku kada je Candiýúu ostalo samo onoliko snage da pričvrsti konop i izvrne se na leđa.

Nakon samo mjesec dana gospodin Hall dobio je svoja tri tuceta dasaka i dvadeset sekundi kasnije Candiýúu je predao gramofon i dvadeset ploča.

Tvrtka Castellhum y Cía., unatoč floti parobroda koju je slala za prijevoz greda, i to preko mjesec dana, izgubila je mnogo. I ako koji put Castellhum dođe u San Ignacio i posjeti gospodina Halla, uistinu će se diviti namještaju spomenutog računovođe, izrađenom od palisandera.